

Prosinec 2025

Uznání Palestiny a kolik stojí mezinárodní respekt

Irena Krcháková

Shrnutí

Rozhodnutí Francie, Velké Británie, Kanady a Austrálie oficiálně uznat stát Palestina znamená zásadní zlom v mezinárodní diplomacii. Poprvé po desetiletích se k tomuto kroku odhodlaly velké demokracie. Série uznání z let 2024 a 2025, k níž se dříve připojily i Španělsko, Irsko nebo Norsko, přesouvá palestinskou otázku z okraje světové politiky do jejího centra. Tento krok prohloubil rozdíly uvnitř Evropské unie a také narušil transatlantické vazby.

Hlavní body

- Uznání Palestiny západními demokraciemi představuje historický zlom. Postup Francie, Velké Británie a dalších zemí ostře kritizoval Izrael i Spojené státy.
- Evropská unie zůstává v otázce Palestiny rozdělená. Uznání státu poukázalo na rozdíly v zahraničně politickém směřování členských zemí.
- Uznání Palestiny je především politickým gestem, nikoliv právním aktem. Bez konkrétních diplomatických a institucionálních kroků samo o sobě nepřiblíží dvoustátní řešení.

Izraelsko-palestinský konflikt patří k nejdéle trvajícím sporům moderní mezinárodní politiky a zároveň k těm, jejichž dopady dalece přesahují hranice Blízkého východu. Od vzniku státu Izrael v roce 1948 se konflikt opakovaně vracel v podobě ozbrojených střetů, válek i teroristických útoků. Dvě intifády, neúspěšné mírové iniciativy, pokračující izraelská výstavba osad a slabá palestinská samospráva přispěly k tomu, že dvoustátní řešení – dlouho považované za jedinou realistickou cestu – se stalo spíše vzdálenou vizí než blízkou možností.

V posledních letech však došlo k důležitému posunu, který zásadně změnil charakter mezinárodní debaty. Zatímco uznání Palestiny bylo dosud doménou států globálního Jihu, v roce 2024 se k němu přihlásily také evropské demokracie – Irsko, Španělsko a Norsko, posléze i Slovinsko a Arménie. V roce 2025 Palestinu uznaly Austrálie, Kanada, Portugalsko a především Francie s Velkou Británií.

„Tváří v tvář rostoucí hrůze na Blízkém východě jednáme tak, abychom udrželi při životě možnost míru a dvoustátního řešení. To znamená bezpečný Izrael vedle životaschopného palestinského státu – v současné době nemáme ani jedno,“ prohlásil britský premiér Keir Starmer (Kejklová, Miřejovský, ČT24, 2025).

Šlo o země, které patří k nejvýznamnějším partnerům Spojených států i Izraele. Tento krok měl značnou symbolickou váhu a vyvolal ostré reakce jak ze strany Izraele, který hovoří o „odměně za terorismus“, tak ze strany USA, jež dlouhodobě prosazují vyjednané řešení konfliktu.

Pro Českou republiku je tato situace významná hned z několika důvodů. Praha se tradičně řadí mezi nejvěrnější evropské zastánce Izraele – ať už v rámci hlasování na půdě OSN, nebo v bilaterální diplomacii. Současně je však členem Evropské unie, která je v otázce Palestiny stále více rozdělena a jejíž zahraničněpolitická váha je podmíněna schopností vystupovat jednotně. Česká diplomacie se tak ocitá před dilematem, zda setrvat na jednoznačně proizraelské linii spolu s USA, nebo hledat pragmatické kompromisy, které by umožnily sladit postoje v evropském kontextu.

Historické kořeny palestinské státnosti

Po první světové válce spravovala území dnešní Palestiny Velká Británie na základě mandátu Společnosti národů. V roce 1947 Valné shromáždění OSN přijalo plán na rozdělení Palestiny na dva státy – židovský a arabský. Zatímco Izrael po vyhlášení nezávislosti v roce 1948 okamžitě získal uznání řady států po celém světě, arabská část se rozpadla v důsledku války a absence jednotného vedení. Od té doby zůstává myšlenka samostatného palestinského státu (na území Západního břehu Jordánu, Pásmo Gazy a východního Jeruzaléma) součástí všech významných diplomatických iniciativ v regionu.

V 60. letech vznikla Organizace pro osvobození Palestiny (OOP), kterou OSN uznala jako „jediného legitimního zástupce palestinského lidu“. Po sérii konfliktů mezi Izraelem a arabskými státy přijala OSN rezoluci č. 242, která vyzvala Izrael k ústupu z okupovaných území výměnou za mír. Dokument vyzývá k uplatnění zásad: „Stažení izraelských ozbrojených sil z území obsazených v nedávném konfliktu; ukončení všech nároků nebo válečného stavu a respektování a uznání suverenity, územní celistvosti a politické nezávislosti každého státu v této oblasti a jeho práva žít v míru v bezpečných a uznávaných hranicích bez hrozeb nebo aktů násilí“ (rezoluce OSN č. 242, 1967).

Tento princip se stal základem pozdějších mírových dohod z Osla z let 1993 a 1995, které měly vytvořit palestinskou samosprávu a postupně vést ke vzniku palestinského státu. Naděje však vzaly za své po druhé intifádě, vítězství hnutí Hamás v roce 2005 a rozdělení palestinské reprezentace mezi Západní břeh (kontrolovaný Fatahem) a Pásmo Gazy (ovládané Hamásem).

Status Palestiny v OSN a mezinárodním právu

Zásadní posun nastal v roce 2012, kdy Valné shromáždění OSN přijalo rezoluci č. 67/19, která Palestině udělila status nečlenského pozorovatelského státu:

„Rozhoduje se přiznat Palestině status nečlenského pozorovatelského státu v Organizaci spojených národů, aniž by tím byla dotčena nabytá práva, výsady a role Organizace pro osvobození Palestiny v Organizaci spojených národů jako zástupce palestinského lidu, v souladu s příslušnými rezolucemi a praxí“ (rezoluce OSN č. 67/19, 2012).

Palestina tím získala možnost účastnit se jednání OSN, podepisovat mezinárodní smlouvy a stát se členem řady organizací včetně Mezinárodního trestního soudu. Přesto však zůstává mimo plnohodnotné členství v Organizaci spojených národů, především kvůli opakovaným vetům Spojených států v Radě bezpečnosti. K získání plnohodnotného členství je totiž zapotřebí souhlas Rady bezpečnosti a dvou třetin Valného shromáždění

Poslední pokus o přijetí Palestiny jako členského státu v roce 2024 získal podporu dvanácti z patnácti členů, avšak opět narazil na americké veto. Krok kritizovalo hnutí Hamás, naopak podle očekávání jej podpořil Izrael.

„V našem úsilí neustaneme. Stát Palestina je nevyhnutelný. Je skutečný. Pro některé je možná vzdálený, ale pro nás je blízko,“ uvedl palestinský velvyslanec při OSN Rijád Mansúr (iRozhlas.cz, 2024).

Z právního hlediska zůstává otázka palestinské státnosti nejednoznačná. Montevidejská úmluva o právech a povinnostech států z roku 1933 stanoví čtyři základní kritéria: stálé obyvatelstvo, vymezené území, efektivní vládu a schopnost vstupovat do mezinárodních vztahů. Zatímco Palestina nepochybně splňuje první a čtvrtou podmínku, druhá a třetí jsou problematické. Území je fragmentované a vnitřní politické rozdělení mezi Fatah a Hamás brání efektivní samosprávě. Přesto je pro mnohé státy právě fakt, že Palestinci tyto podmínky naplňují „v dostatečné míře“, považován za adekvátní argument pro uznání.

Deklaratorní a konstitutivní pojetí uznání

Z teoretického pohledu se uznání státu opírá o dvě základní koncepce. Deklaratorní teorie tvrdí, že existence státu je objektivní skutečností – vzniká naplněním výše uvedených kritérií, nezávisle na postoji ostatních. Konstitutivní teorie naproti tomu říká, že stát se stává plnohodnotným členem mezinárodního společenství až ve chvíli, kdy je uznán ostatními státy.

Palestinský příklad se nachází na pomezí obou přístupů. Z hlediska deklaratorního můžeme tvrdit, že Palestina je stát – má obyvatelstvo, území i mezinárodní vztahy (včetně velvyslanectví). Z konstitutivního pohledu však její státnost zůstává neúplná, protože ji stále neuznaly klíčové mocnosti, například Spojené státy či Německo. Na druhou stranu ji řada jiných států naopak uznala.

Tato nejednotnost způsobuje, že palestinská státnost existuje v jakémsi mezinárodněprávním vakuu – mezi realitou a uznáním.

Uznání jako politický akt

Konečně je třeba také zdůraznit, že uznání státu není jen právním, ale především politickým aktem. V praxi mezinárodních vztahů jde o nástroj diplomacie, jímž stát vyjadřuje své geopolitické preference. Uznání Palestiny tak nepředstavuje pouze právní potvrzení její existence, ale zároveň i vyjádření postoje k izraelsko-palestinskému konfliktu a k širšímu mocenskému uspořádání Blízkého východu.

Zatímco pro země globálního Jihu představuje uznání výraz solidarity a historické podpory práva na sebeurčení, pro evropské demokracie je často signálem nespokojenosti s politikou izraelské vlády a s neochotou přistoupit na nekonečný status quo. V tomto smyslu je uznání Palestiny méně o Palestině samotné a více o postoji mezinárodního společenství k základním principům mezinárodního řádu.

Současný vývoj

Evropská vlna uznávání

Rok 2024 znamenal zlom v dosavadním postoji evropských států k palestinské otázce. Dlouhá léta platilo, že jedinou členskou zemí EU, která Palestinu oficiálně uznala, bylo Švédsko. V květnu 2024 se však připojily tři další evropské demokracie – Irsko, Španělsko a Norsko.

„Je to jediný způsob, jak pokročit směrem k tomu, co všichni uznávají jako jediné možné řešení pro dosažení mírové budoucnosti, tedy palestinského státu, který bude žít vedle izraelského státu v míru a bezpečí,“ řekl španělský premiér Pedro Sánchez (Landauro, I., Humphries, C., Fouche, G., 2024).

Vlády odůvodnily svůj krok dvěma faktory: pokračující humanitární krizí v Pásmu Gazy po eskalaci násilí z roku 2023 a nárůstem přesvědčení, že bez symbolického uznání palestinské státnosti se situaci nepodaří vyřešit. Vycházely tak primárně ze situace, kterou inicioval Hamás svým teroristickým útokem na Izrael v roce 2023.

Španělský premiér mluvil o morální povinnosti a nezbytném kroku k obnovení vyjednávací rovnováhy. Podle irské vlády šlo o podporu mezinárodního práva a mírového uspořádání. Norsko, které v 90. letech zprostředkovalo dohody z Osla, se snažilo symbolicky navázat na svou roli mírového prostředníka.

Přestože šlo především o gesto, které nemá okamžitý právní dopad, posunulo to evropskou debatu o Palestině do nové fáze – z okrajového tématu se stala otázka transatlantické politiky.

A co teprve rok 2025. Palestinu uznaly další země, které se počítají mezi nejbližší spojence USA a Izraele – konkrétně Austrálie, Kanada, Portugalsko, Francie a Velká Británie. Jejich rozhodnutí tak mělo mimořádný symbolický dopad.

Britský premiér Keir Starmer zdůraznil, že uznání není odměnou pro Hamás, ale uznáním práva Palestinců žít ve svém vlastním státě v míru. Současně oznámil, že Londýn zavádí slíbené sankce vůči představitelům Hamásu, aby oddělil otázku státnosti od terorismu (Reuters, 2025).

Podobně postupovala také Austrálie. Tamní ministryně zahraničí Penny Wong označila uznání státu za nutný krok k uchování perspektivy dvoustátního řešení (Ministerstvo zahraničních věcí Austrálie, 2025). Kanadský premiér Mark Carney zase prohlásil, že palestinská státnost je nezbytnou podmínkou spravedlivého míru.

Tento krok signalizuje, že otázka Palestiny už není jen doménou globálního Jihu. Uznání ze strany Západu přenáší debatu do centra mezinárodních institucí – zejména pak Evropské unie a OSN. Podle odhadů agentury Reuters uznává nyní Palestinu přibližně 157 zemí světa, tedy téměř 80 procent členů Organizace spojených národů. Proti však zůstávají klíčoví hráči, jako jsou Spojené státy, Německo, Francie nebo Itálie.

Co na to Izrael a Spojené státy, rozdělená EU

Na první pohled je jasné, že západní demokracie nemohou zastávat rozdílnější postoje. Spojené státy zůstaly ve své reakci zdrženlivé, avšak z principu. Ministerstvo zahraničí uvedlo, že takový krok není produktivní a že status Palestiny by měl být především výsledkem konsensu, nikoli jednostranných prohlášení.

Je na místě také připomenout, že právě Washington – stejně jako v minulosti – vetoval návrh na přijetí Palestiny jako plnoprávného člena OSN. Tím jasně potvrzuje, že z jeho pohledu má otázka uznání a státnosti především bezpečnostní a strategický rozměr.

Evropská unie čelí hlubokým rozporům uvnitř své struktury. Zatímco Irsko, Španělsko a Portugalsko zdůrazňují morální zodpovědnost a potřebu jednotného postoje k Blízkému východu, jiné země – mezi nimi například Německo či Česko – varují před oslabováním transatlantické spolupráce. Pro Berlín i Prahu je uznání bez vyjednávání s Izraelem v rozporu s principem, podle něž je bezpečnost Izraele základem evropské bezpečnostní architektury.

Izraelská vláda označila uznání za pohrdání bezpečností Izraele a „odměnu pro teroristy“. „Existuje známé rčení, že když se situace zkomplikuje, silní se dají do práce. No, v případě mnoha zemí zde, když se situace zkomplikovala, vy jste podlehli,“ uvedl premiér Benjamin Netanjahu (Oladipo, D., Spetalnick, M., 2025).

Uznat, či neuznat. To je oč tu běží

Argumenty pro

Zastánci uznání Palestiny zdůrazňují především princip práva národů na sebeurčení. „Na základě tohoto práva svobodně určují svůj politický statut a svobodně uskutečňují svůj hospodářský, sociální a kulturní vývoj,“ stojí v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech (OSN, 1966).

Uznáním Palestiny státy symbolicky potvrzují, že palestinský národ má legitimní nárok na vlastní státnost a že jeho dlouhodobé vyloučení z plnohodnotné účasti v mezinárodním systému není udržitelné. Tento argument má i morální rovinu – po desetiletích okupace, válek a blokad představuje uznání státu pro miliony Palestinců alespoň částečné diplomatické zadostiučinění.

Druhým klíčovým argumentem je snaha o obnovení rovnováhy ve vyjednávacím procesu. Kritici současného statusu quo upozorňují, že Izrael, jakožto silnější aktér s mezinárodní podporou, nemá motivaci jednat o řešení situace. Podle této logiky by tak uznání Palestiny mohlo přimět Izrael k návratu k jednacímu stolu. Z tohoto pohledu není uznání cílem, ale nástrojem, který má znovu otevřít cestu k diplomacii.

V neposlední řadě – a dnes možná spíše na prvních příčkách – znamená uznání Palestiny symbolickou podporu jejímu civilnímu obyvatelstvu. Určitému stupni humanitární krize čelili lidé už v minulosti, nyní je však situace vážnější než kdykoli předtím. Země jako Španělsko zdůraznily, že jejich rozhodnutí je reakcí na utrpení civilistů v Gaze, nikoli na palestinské politické vedení.

Argumenty proti

Odpůrci uznání Palestiny upozorňují především na riziko oslabení mírového procesu. Jednostranné uznání může odvést pozornost od nutnosti přímých jednání mezi Izraelem a Palestinci. Uznání bez

dohodnutých hranic a bezpečnostních záruk by totiž mohlo vést k tomu, že pouze zafixuje status quo, aniž by přispělo ke stabilitě regionu.

Řada států – mezi nimi členské země EU, USA či Kanada – označuje Hamás za teroristickou organizaci. Uznání Palestiny podle kritiků může znamenat legitimizaci nejen Hamásu, ale i dalších ozbrojených frakcí. Bez jasného vymezení se vůči těmto skupinám vysílají státy signál, který lze chápat jako „odměnu za terorismus“.

Třetím argumentem proti je fragmentace evropské a transatlantické jednoty. Různé přístupy k otázce Palestiny rozdělují Evropskou unii a oslabují její schopnost mluvit jednotným hlasem o možnostech řešení situace na Blízkém východě. Státy jako Španělsko či Irsko jednaly bez ohledu na názor ostatních členských zemí EU a tím do budoucna vytvářejí nebezpečný precedens, který se nemusí týkat pouze zahraniční politiky, ale také evropské integrace.

Evropské společenství je rozděleno na státy, které kladou důraz na morální odpovědnost a humanitární rozměr, a na ty, které považují stabilitu regionu a loajalitu k transatlantickému partnerství za vyšší prioritu.

Uznání Palestiny se tak z evropské perspektivy stává nejen otázkou Blízkého východu, ale i testem soudržnosti Západu. Platí, že nejde jen o právní či morální otázku – je to krok, který se dotýká bezpečnosti, diplomacie i hodnotové politiky. Zda uznání přispěje k míru, závisí méně na samotném aktu než na tom, jak bude doprovázeno konkrétními kroky na podporu vyjednávání, bezpečnosti a regionální stability.

Globální reakce a proměna mezinárodního řádu

Z mezinárodního hlediska je vlna uznávání Palestiny významným symbolem posunu v globálním mocenském rozložení. Zatímco většina států globálního Jihu Palestinu uznala už dávno, přidání západních demokracií jí dodává nový stupeň legitimacy. Arabské země a Organizace islámské spolupráce krok uvítaly jako projev historické spravedlnosti a výzvu k ukončení dvojího metru Západu.

V OSN i v dalších multilaterálních fórech roste tlak, aby se palestinská státnost stala součástí oficiálních struktur mezinárodního systému. Přestože Spojené státy nadále blokují plné členství Palestiny v OSN, její účast v agenturách a mezinárodních dohodách se rozšiřuje. Pro Izrael i jeho spojence to znamená, že otázka palestinské státnosti se bude z mezinárodního okraje postupně přesouvat do centra diplomatických jednání.

Tato dynamika, patrná na evropském i mezinárodním poli, ukazuje, že se světový řád nachází v přechodné fázi. Západní jednotnost, která byla po desetiletí samozřejmostí, se drolí a mezinárodní uznání Palestiny je jen jedním z projevů tohoto trendu. Zároveň roste význam symbolických kroků v diplomacii – uznání se stává prostředkem, jímž státy definují své hodnoty, identitu a geopolitické priority.

Pokud evropské státy dokážou spojit morální apel s realistickou politikou, může se vlna uznávání stát impulsem pro nové diplomatické snahy. Pokud se však rozštěpí na morální gesta a bezpečnostní opatření, hrozí, že se Palestina stane nejen symbolem blízkovýchodního konfliktu, ale i trvalého rozkolu Západu.

Jestliže má mít uznání Palestiny skutečný význam, musí být doprovázeno konkrétními kroky – podporou palestinských institucí, tlakem na dodržování lidských práv a obnovením vyjednávacího procesu. Samotné uznání totiž konflikt nevyřeší, ale může být začátkem nové fáze diplomatického úsilí.

Pokud však zůstane jen symbolem, hrozí, že se promění ve ztracenou příležitost – a že se dvoustátní řešení stane už jen historickou vzpomínkou.

Zdroje

- iRozhlas.cz (19. 4. 2024). ‚Palestina je nevyhnutelná.‘ Hamás a další představitelé odsoudili veto USA proti žádosti do OSN. https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/palestina-palestinci-hamas-osn-clenstvi_2404190634_ako
- Kejklová, T., Miřejovský, D. (21. 9. 2025). Skupina západních zemí včetně Británie uznala Stát Palestina. ČT24. <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/australie-a-kanada-uznaly-stat-palestina-365267>
- Landauro, I., Humphries, C., Fouche, G. (29. 5. 2024). Spain, Ireland and Norway recognise Palestinian statehood. Reuters.com. <https://www.reuters.com/world/spain-ireland-norway-set-recognise-palestinian-statehood-2024-05-28/>
- Ministerstvo zahraničních věcí Austrálie (21. 9. 2025). Australia recognises the State of Palestine. <https://www.foreignminister.gov.au/minister/penny-wong/media-release/australia-recognises-state-palestine>
- Oladipo, D., Spetalnick, M. (26. 9. 2025). Netanyahu condemns support for Palestinian state at UN after scores walk out. Reuters.com. <https://www.reuters.com/world/middle-east/netanyahu-outlines-israeli-victories-over-hamas-iran-un-speech-2025-09-26/>
- OSN (19. 12. 1966). Mezinárodní pakt o občanských a politických právech. chrome-extension://efaidnbnmnnibpcajpcglclefindmkaj/https://osn.cz/wp-content/uploads/2022/08/mezinar.pakt-obc.a.polit_.prava_.pdf
- Reuters (21. 9. 2025). Britain's leader Starmer formally recognizes Palestinian state. <https://www.reuters.com/video/watch/idRW666221092025RP1/>
- Rezoluce OSN č. 242 (22. 11. 1967). <https://digitallibrary.un.org/record/90717?v=pdf>
- Rezoluce OSN č. 67/19 (29. 11. 2012). <https://docs.un.org/en/A/RES/67/19>

Autor

Irena Krcháková

V minulosti se věnovala především oblasti mediálních studií a sémiotiky, nyní rozšiřuje své obzory na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy v oboru historická sociologie. Zaměřuje se odborně na domácí politickou scénu, sociální a zdravotnická témata a věnuje se také obrannému průmyslu, dopravě a energetice. Má bohaté zkušenosti s mezinárodní politickou agendou, včetně evropských témat, Evropské unie, politiky Spojených států, OSN a NATO. Profesně se uplatnila jak v rozhlase, tak v České televizi. Ve volném čase se nejčastěji věnuje sportu a své dceři.

Vydavatel

INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST

Posláním Institutu je zkvalitňování českého politického a veřejného prostředí prostřednictvím profesionální a otevřené diskuse a vytvoření živé platformy, která pojmenovává zásadní problémy, vypracovává jejich analýzy a nabízí recepty pro jejich řešení formou spolupráce expertů a politiků, mezinárodních konferencí, seminářů, veřejných diskuzí, politických a společenských analýz dostupných celé české společnosti. Jsme přesvědčeni, že otevřená odborná diskuse a poznání podstaty a příčin jednotlivých problémů jsou nutným předpokladem jakéhokoli úspěšného řešení problémů současné společnosti.

Martinská 2, 110 00 Praha 1

+420 602 502 674

www.politikaspolecnost.cz

office@politikaspolecnost.cz